

Żołnierze w służbie historii

https://zolnierzewhistorii.ipn.gov.pl/zwh/form/r827012350,Zespol-Szkol-Ponadpodstawowych-nr-2-im-Eugeniusza-Kwiatkowskiego-w-Jarocinie.html
19.05.2024, 17:11

Agnieszka Urbaniak

[Powrót](#)

Pełna
nazwa
szkoły

Zespół Szkół
Ponadpodstawowych nr 2
im. Eugeniusza
Kwiatkowskiego w
Jarocinie
63-200
Jarocin
Wielkopolskie

Dane zespołu

Nauczyciel -
Opiekun -
imię i
nazwisko

Agnieszka Urbaniak

Pierwszy uczeń

Uczeń 1 -
imię i
nazwisko

Maciej Kurzawa

Drugi uczeń

Uczeń 2 -
imię i
nazwisko

Jakub Słojewski

Trzeci uczeń

Uczeń 3 -
imię i
nazwisko

Laura Michalska

Sylwetka żołnierza

Imię i
nazwisko
żołnierza

Stanisław Taczak

Lata
życia

1874-1960

Opis
postaci

„GENERAL STANISŁAW
TACZAK SYN ZIEMI
JAROCIŃSKIEJ - PIERWSZY
DOWÓDCA POWSTANIA
WIELKOPOLSKIEGO”

Stanisław Taczak, syn
Andrzeja i Balbiny z domu

Warasieckiej, urodził się 8 kwietnia 1874 roku w Mieszkowie położonym 6 km od Jarocina. Miał jeszcze pięcioro rodzeństwa.

Jego rodzina była jedną z zamożniejszych w Mieszkowie, ponieważ należało do niej kilka nieruchomości położonych w tej miejscowości: dom na rynku, który

zamieszkiwali, karczma, warsztat szewski i sklep kolonialny. Nazwisko Taczaków zapisało się w historii już w 1390 roku, a ojciec pierwszego dowódcy powstania walczył w Powstaniu Styczniowym w oddziale Taczanowskiego.

Stanisław Taczak od 6 roku życia uczęszczał do Szkoły Ludowej w Mieszkowie. Jego edukacja przypadła na czasy, kiedy w Wielkopolska pozostawała pod panowaniem pruskim, dlatego jako uczeń doświadczył też działań

germanizacyjnych. Od 10 roku życia kontynuował naukę w Królewskim Gimnazjum w Ostrowie Wielkopolskim. Wśród 13 absolwentów tej szkoły z 1893 roku było 6 Żydów, 6 Niemców i tylko 1 Polak - Stanisław Taczak.

Wychowanie w duchu patriotyzmu przyszły dowódca powstania zawdzięczał rodzinie i Kościołowi, bowiem katolik w zaborze pruskim w tamtych czasach oznaczał Polaka. Korzystał także z możliwości samokształcenia, należąc do konspiracyjnej organizacji Towarzystwa Tomasza Żana - TTZ. To między innymi

ukszałtowało przyszłego dowódcę, ucząc go dyscypliny, lojalności, posłuszeństwa i oddania całego siebie sprawie odzyskania niepodległości przez Polskę.

Stanisław Taczak miał także zdolności językowe, posługiwał się językiem łacińskim, greckim, niemieckim i francuskim. Opanował również język angielski i dość słabo rosyjski.

Naukę kontynuował w Akademii Górniczej we Freibergu w Saksonii.

Podczas studiów działał w środowisku polonijnym.

Wstąpił do Towarzystwa „Sarmacja” i należał do tajnego Związku

Młodzieży „ZET”. W 1897 roku otrzymał tytuł

inżyniera - hutnika, a w 1898 inżyniera

dyplomowanego,

powołano go wtedy także do służby wojskowej. W

1899 roku został

przeniesiony do rezerwy.

W 1904 roku poślubił Ewę

Wichmann, z którą miał

syna Stanisława i córkę

Aleksandrę. Aktywnie

działał w Kole Polskim w

Berlinie, gdzie nawiązał

relacje z prezesem

Władysławem Seydą.

Pracując naukowo nad

chemią węgla, został

redaktorem czasopisma

„Der Ingenieur” i

współautorem książki

„Chemia Węgla”.

W 1914 roku powołano go

do armii cesarskiej i

skierowano na front

wschodni, a już rok

później 14 kwietnia

uzyskał awans na stopień

kapitana batalionu. Po

powstaniu Legionów

Polskich Stanisław Taczak

został instruktorem w II

batalionie 6 pułku

piechoty Legionów. 11

listopada 1918 roku po
przejęciu zwierzchnictwa
nad wojskiem przez
Józefa Piłsudskiego zgłosił
się jako oficer Polak z
armii niemieckiej do
dyspozycji Ministerstwa
Spraw Wojskowych i
został przydzielony do
Oddziału VII (Naukowego)
Sztabu Generalnego
Wojska Polskiego.
W połowie grudnia 1918
roku udał się na urlop.
Zatrzymał się wtedy u
siostry Marii Śniegockiej
w Poznaniu. W tym czasie
do stolicy Wielkopolski
przybył jeden z
najważniejszych ojców
niepodległości Polski -
Ignacy Jan Paderewski.
Entuzjastyczne powitanie
przez tłumy Polaków
wywołało atak
niemieckich
nacionalistów, co dało
początek wybuchowi
Powstania
Wielkopolskiego. Główną
rolę odegrali w nim ludzie
spoza Poznania: Hulewicz,
Paluch i właśnie Taczak.
Komisariat NRL próbował
prowadzić rokowania z
Niemcami, gdyż dążył do
przyłączenia do Polski
również Śląska i Pomorza,
a obszary te nie były
jeszcze gotowe do
podjęcia działań
zbrojnych. W
Wielkopolsce sytuacja
wyglądała inaczej, bo do
walk przyłączyły się
szerokie masy
społeczeństwa Poznania i
okolicznych powiatów. 28
grudnia podczas
konferencji z udziałem
Komisarza Naczelnej
Rady Ludowej Wojciecha
Korfantego i spotkania z
księdzem Stanisławem
Adamskim podjęto
decyzję o
zapropnowaniu
Stanisławowi Taczakowi

objęcia stanowiska
Dowódcy Głównego Wojsk
Polskich w Zaborze
Pruskim. Za tym wyborem
przemawiało kilka
czynników: pochodzenie
(jego rodzina wywodziła
się z Wielkopolski) ,
wysoki stopień wojskowy,
zaangażowanie w
działalność patriotyczną
wśród Polonii na terenie
Niemiec, znajomość
sposobów działania armii
pruskiej i dobre kontakty
ze Sztabem Generalnym
w Warszawie. Powierzone
mu zadanie musiał
realizować w konspiracji
do czasu wyjazdu z
Poznania Ignacego
Paderewskiego. Taczak
zorganizował Dowództwo
Główne w hotelu Royal, a
pod jego dowództwem
powstańcy osiągnęli
największe sukcesy.
2 stycznia 1919 roku
Komisariat NRL wydał
legitymację o
następującej treści: „Pan
major Stanisław Taczak
jest Wodzem Naczelnym
Wojsk Polskich w Zaborze
Pruskim”, co stanowi
potwierdzenie objęcia
przez niego tej ważnej
funkcji.
7 stycznia jako Wódz
Naczelnny Wojsk Polskich
mjr. Stanisław Taczak
powołał VII okręgów
wojskowych, do których
13 stycznia 1919 r.
dołączono kolejne dwa.
16 stycznia 1919
roku, kiedy walki na
terenie Wielkopolski już
wygasły, został zmuszony
do przekazania swojego
stanowiska gen. Józefowi
Dowbor Muśnickiemu.
3 czerwca 1919 Taczak
otrzymał awans na
stopień podpułkownika,
natomiast 2 lipca 1919 r.
przejął przejściowo
dowództwo 11 pułku

Strzelców Wielkopolskich stacjonujących w okolicy Rawicza. Od 8 października 1919r. pełnił funkcję Oficera Sztabowego Inspekcji Piechoty przy Dowództwie Okręgu Generalnego „Poznań”, a od 20 stycznia 1920 Inspektora Piechoty. W październiku 1919r. decyzją Ministerstwa Spraw Wojskowych został Przewodniczącym Komisji Weryfikacyjnej dla oficerów z byłej armii niemieckiej. Od marca był pomocnikiem Szefa I Departamentu w Ministerstwie Spraw Wojskowych. Jednocześnie, jako znający biegle język francuski, działał w Warszawie w Koalicyjnej Komisji Mieszanej. Od 23 maja 1920r. objął dowództwo 34 Brygady Piechoty, która walczyła na froncie litewsko-białoruskim. Dzięki jego wybitnemu talentowi taktycznemu w lipcu 1920 roku polskie oddziały przeszły do kontrofensywy. Od 23 sierpnia powierzono mu obowiązki Dowódcy 17 Dywizji Piechoty. Jego zasługi w wojnie polsko-bolszewickiej zostały nagrodzone awansem na stopień pułkownika. Wsławił się jako jeden z najlepszych i najodważniejszych dowódców, za co został odznaczony orderem „Virtuti Militari”. 22 stycznia 1921r. został mianowany dowódcą Gnieźnieńskiej 17 Dywizji Piechoty, którą dowodził do 31 października 1928r. 1 lipca 1923r. uzyskał awans na generała brygady.

28 lutego 1930 r. został przeniesiony w stan spoczynku.

Od 1930 do 1939 roku pełnił funkcję prezesa Okręgowego Związku Straży Pożarnych w Poznaniu. Stał też na czele „Towarzystwa dla Badań nad Historią Powstania

Wielkopolskiego 1918-1919”, w którego sekretariacie pracowała córka generała Taczaka – Aleksandra. Od 1931 r. do 1939 r. był prezesem „Związku Powstańców Wielkopolskich”. W

kwietniu 1932 r. został wybrany na prezesa Zarządu Głównego „Związku Weteranów Powstań Narodowych Rzeczypospolitej Polskiej 1914-1919”. Z inicjatywy Pierwszego Dowódcy Powstania

Wielkopolskiego powstała Komisja Charytatywna niosąca pomoc weteranom powstania pozbawionych pomocy państwa.

W momencie wybuchu wojny postanowił zgłosić się na ochotnika do wojska polskiego. Uzyskał przydział do „Armii Poznań”. 14 września 1939 r. trafił do niewoli niemieckiej i został postawiony przed plutonem egzekucyjnym, jednak dzięki temu, że wcześniej został odznaczony Krzyżem Żelaznym, nie doszło do tragedii. Skierowano go do obozu jenieckiego Prenzlau. W ciągu wojny przenoszono go jeszcze czterokrotnie do innych obozów.

W maju 1947 roku powrócił do Polski, do rodziny przebywającej w Junikowie. Od 1949 roku

był inwigilowany przez UB. W 1953 roku umarła Ewa Taczak, żona generała, dlatego w 1959 przeprowadził się do córki do Malborka, gdzie dzielił pokój z wnukiem Jerzym Gogońkiewiczem. Zmarł 2 marca 1960 r. w środę popielcową. Pochowany został 6 marca w Malborku. 30 listopada 1988 roku z inicjatywy wnuka I Dowódcy Powstania Wielkopolskiego nastąpiło uroczyste przeniesienie prochów Stanisława Taczaka na cmentarz w Poznaniu. Generał Brygady Stanisław Taczak otrzymał następujące odznaczenia:
Krzyż Srebrny Virtuti Militari kl.V
Krzyż Niepodległości
Krzyż Walecznych x 2
Złoty Krzyż Zasługi x 2
Medal „Polska Swojemu Obrońcy”
Medal 10-lecia Państwa Polskiego (1928r.)
Francuską Legię Honorową V klasy
Wielkopolski Krzyż Powstańczy
Krzyż Komandorski
Polonia Restituta kl.III
Order Orła Białego.

Film o postaci

<https://youtu.be/mDH4dAFyuO4>

Wykorzystane źródła

Wywiad z wnukiem generała Stanisława Taczaka panem Jerzym Gogońkiewiczem.
"Opowieść o Taczaku" - autor Jerzy Gogońkiewicz
"Dyrzymałki 162" - autor

Jerzy Gogołkiewicz
Odznaczenia przyznane
generałowi brygady
Stanisławowi Taczakowi,
będące w posiadaniu jego
wnuka.
Akt Urodzenia.
Zaświadczenie o chrzcie
gen. Stanisława Taczaka.
Legitymacja Orderu
Wojennego Virtuti Militari
płk. Stanisława Taczaka.
Materiały udostępnione
przez Muzeum Regionalne
w Jarocinie.
Kronika szkoły ludowej w
Izbie Pamięci Powstańców
Wielkopolskich im.
generała Stanisława
Taczaka w Mieszkowie.
Obrazy namalowane
przez żonę gen.
Stanisława Taczaka.
Zdjęcia generała i jego
rodziny udostępnione
przez Jerzego
Gogołkiewicza.

Miejsce pamięci

Nazwa
miejsca

Skwer na rynku w
Mieszkowie

Lokalizacja

Zdjęcia

Nazwa
miejsca

Zespół Szkół, Szkoła
Podstawowa im.gen.
Stanisława Taczaka w
Mieszkowie, Izba Pamięci
Powstańców
Wielkopolskich im.
Stanisława Taczaka

Lokalizacja

Zdjęcia

Nazwa miejsca

16 Jarociński Batalion

Remontu Lotnisk Wojska Polskiego im. gen. Stanisława Taczaka

Lokalizacj
a

Zdjęcia

Dokładny opis miejsc

I miejsce pamięci
Jedyny w takiej formie w
Polsce pomnik gen.
Stanisława Taczaka został
wniesiony na rynku w
Mieszkowie w pobliżu
domu, w którym urodził
się pierwszy dowódca
Powstania
Wielkopolskiego.
Odślonięto go 16 stycznia
2009 roku, 90 lat po tym,
jak major Stanisław
Taczak przekazał
dowództwo nad
powstaniem generałowi
Józefowi Dowbor-
Muśnickiemu. Autorem
2,5 metrowego
monumentu jest Rafał
Nowak, poznański artysta
- rzeźbiarz. Przedstawia
on postać generała w
mundurze powstańczym
w stopniu majora. Na
cokole, wypisano
najistotniejsze fakty z
jego życia.
Kilka razy w roku pod
pomnikiem gen.
Stanisława Taczaka w
Mieszkowie organizowane
są uroczystości
patriotyczne. Uczestniczą
w nich licznie mieszkańcy
Gminy i Powiatu
Jarocińskiego, wraz z
grupą uczniów ZSP nr 2 w
Jarocinie, oraz zaproszeni
goście. Jednym z
najważniejszych jest

wnuk generała Taczaka –
pan Jerzy Gogońkiewicz.
II miejsce pamięci
Szkoła Podstawowa im.
gen. Stanisława Taczaka
w Mieszkowie mieści się
przy ulicy Radlinieckiej
11. Uroczyste nadanie tej
placówce imienia
pierwszego przywódcy
Powstania
Wielkopolskiego miało
miejsce 16 stycznia 2009
r. Poświęcono wtedy
sztandar, a na jej
budynku umieszczono
medalion z popiersiem
generała. Od września
2007 r. w budynku szkoły
mieści się filia Biblioteki
Publicznej Miasta i Gminy
Jarocin, a od 2012 r. w jej
pomieszczeniach
powstała Izba Pamięci
Powstańców
Wielkopolskich im.
generała Stanisława
Taczaka. Utworzono ją z
inicjatywy Wojciecha
Koterby - mieszkańca
Mieszkowa, działacza
grupy rekonstrukcyjnej,
pasjonata historii
Powstania
Wielkopolskiego oraz
Marii Musieli, będącej
pracownicą biblioteki i
prezes Koła Pamięci
Powstania
Wielkopolskiego
1918/1919. Wśród
zgrupowanych w izbie
pamiętek znajduje się
m.in. oryginalna kronika
szkoły ludowej z okresu,
kiedy uczęszczał do niej
Stanisław Taczak, a także
mundur oficera Armii
Wielkopolskiej oraz
oryginalne Krzyże
Powstańcze.
III miejsce pamięci
Wojsko pamięta o historii
12.05.2010 r. decyzją
Ministra Obrony
Narodowej Nr 174/MON
16Jarociński Batalion
Remontu Lotnisk otrzymał

imię gen. bryg.
Stanisława Taczaka.
W jarocińskiej jednostce
znajduje się Sala Tradycji
poświęcona patronowi
jednostki.
Na wniosek Prezydium
Zarządu Głównego
Towarzystwa Pamięci
Powstania
Wielkopolskiego w dniu
08.11.2010 r. sztandar
jednostki wojskowej
został odznaczony
odznaką honorową
„Wierni Tradycji” za
wybitne zasługi w dziele
upowszechniania wiedzy i
pamięci o Powstaniu
Wielkopolskim
1918-1919, którego
pierwszym dowódcą był
gen. Stanisław Taczak.
W sali odbywają się
między innymi lekcje dla
uczniów klas Liceum
Ogólnokształcącego z
przysposobieniem
wojskowym, w czasie
których mają okazję
poznać historię związaną
z patronem 16
Jarocińskiego Batalionu
Remontu Lotnisk,
jarocińskiej rewolucji w
listopadzie i grudniu
1918r., udziału
jarocińskich kompanii na
frontach Powstania
Wielkopolskiego 1918/19
r. i całościowym
przebiegiem Powstania
Wielkopolskiego. Salę
tradycji można zwiedzać
po złożeniu pisemnego
wniosku do dowódcy
jednostki.

Żywa lekcja

historii

Opis
przeprow
adzonej
żywej
lekcji
historii

04.05.2023r. w dniu,
kiedy przypada
Międzynarodowy Dzień
Strażaka, a w Polsce
swoje święto obchodzi
zarówno Państwowa Straż
Pożarna, jak i Ochotnicza
Straż Pożarna, została
przeprowadzona w
Mieszkanie żywa lekcja
historii poświęcona
pochodzącemu z tej
miejscowości generałowi
Stanisławowi Taczakowi.
Ten wielki bohater był
pierwszym
głównodowodzącym
Powstaniem
Wielkopolskim, dowódcą
Brygady w wojnie polsko-
bolszewickiej, od 1923
roku nominowanym do
stopnia generała Brygady
Wojska Polskiego.
Odznaczono go m.in.
Krzyżem Srebrnym
Orderu Virtuti Militari,
Krzyżem Niepodległości i
Krzyżem Kawalerskim
Legii Honorowej. Pełnił
także funkcję Prezesa
Okręgowego Związku
Straży Pożarnych w
Poznaniu i Prezesa
Związku Weteranów w
Poznaniu.
W żywej lekcji historii
udział wzięło 65 osób,
między
innymi: nauczyciele i
uczniowie Zespołu Szkół
Przyrodniczo-Biznesowych
im. Jadwigi Dziubińskiej w
Tarcach oraz
towarzyszący im rodzice,
a także klasy mundurowe

Zespołu Szkół
Ponadpodstawowych nr 2
im. Eugeniusza
Kwiatkowskiego w
Jarocinie wraz z
rodzinami. Wśród gości
byli również mieszkańcy
Mieszkowa na czele z
panią sołtys Barbarą
Krysztofiak-Jurek.
Lekcja rozpoczęła się pod
pomnikiem generała
Stanisława Taczaka, pod
którym drużyna
startująca w konkursie
„Żo Policjanci i Żołnierze
w Służbie Historii” w
składzie Maciej Kurzawa,
Jakub Słojewski i Laura
Michalska oddała cześć
Pierwszemu Dowódcy
Powstania
Wielkopolskiego,
składając kwiaty i
znicze. Następnie opiekun
drużyny Agnieszka
Urbaniak powitała pana
Wojciecha Koterbę -
regionalistę i miłośnika
historii Powstania
Wielkopolskiego, z
którego inicjatywy w roku
2012 powstała w
Mieszkowie Izba Pamięci
Powstańców
Wielkopolskich im.
generała Stanisława
Taczaka, a także
pozostałych gości i
uczestników wydarzenia.
Później głos zabrał pan
Wojciech Koterba, który
przybliżył zgromadzonym
postać generała Taczaka,
a także pełnił rolę
przewodnika po
miejscach związanych z
początkami życia
największego bohatera
Wielkopolski.
Pierwszy przywódca
powstania urodził się
właśnie w Mieszkowie w
1874 roku i tutaj spędził
swoje dzieciństwo,
dlatego mieliśmy okazję
poznać jego dom
rodzinny, szkołę, do której

uczęszczał do 10 roku życia, a także kościół, w którym przyjął chrzest. Obejrzeliśmy też dawny dwór należący do Ludwika Hersztopskiego. Na jego elewacji 28 XII 1980 r. odsłonięto tablicę z polerowanego granitu (projektu Stanisława Kozielskiego) informującą, że w miejscowości tej urodził się Stanisław Taczak. Zobaczyliśmy też noszący jego imię budynek OSP w Mieszkowie. Następnie dotarliśmy do miejsca, gdzie znajdował się dom i oberża należąca do Taczaków. Dotarliśmy do grobu Balbiny z domu Warasieckiej i Andrzeja Taczaków - rodziców generała. Ostatnim punktem lekcji była wizyta w Szkole Podstawowej im. gen. Stanisława Taczaka w Mieszkowie przy ulicy Radlinieckiej 11 i znajdujących się w jej pomieszczeniach Izbie Pamięci Powstańców Wielkopolskich im. generała Stanisława Taczaka. Mogliśmy podziwiać zgromadzone w niej pamiątki i wysłuchać relacji z wywiadu przeprowadzonego z wnukiem Stanisława Taczaka panem Jerzym Gogońkiewiczem. Relację filmową z tego wydarzenia przygotowali Jakub Słojewski i Maciej Kurzawa z klasy II LW. Powstałe w ten sposób materiały posłużyły do realizacji filmu pt. „ZYWA LEKCJA HISTORII POŚWIĘCONA GEN. STANISŁAWOWI TACZAKOWI”.

Pliki

